

MAGYAR MUNKAKÖZÖSSÉG

Írta: Gyöngyösi Dezső

Nagyon régi megállapítás – közhely már –, hogy az erők egyesítése képesíthet csak nemzeteket, társadalmakat, osztályokat nagy kérdések megoldására és efemer jelentőségű sikereket túlmenő alkotásokra. S ha áll ez a megállapítás a többségi nemzetekre, még hatványozottabban érvényes a kisebbségeknél, amelyek gazdasági és kulturális ereje sokkal korlátozottabb. Nem lehet tehát nagyobb feladat kisebbségi sorsban élő népre, mint egy nevezőre hozni annak egész társadalmát, egybefoglalni minden rétegét, hogy minél nagyobb erőt állíthasson problémái megoldásának szolgálatába.

Amilyen egyszerű ennek a ténynek felismerése, éppen olyan nehéz azonban annak keresztülvitele. Minden társadalom – különösen a mai modern kapitalizmus korában – igen sok egymással ellentétes érdekű osztályra és rétegre oszlik, amelyeket még tarkítanak a különböző vallások és világnézeti különbségek is. Nem is találunk a világtörténelem során olyan helyzetet – talán csak az egész országot veszélyeztető támadó háborút kivéve – amikor az egész társadalmat sikerült volna közös nevezőre hozni éppen a gazdasági és más érdekek különbözősége miatt.

Ebből a szempontból – sajnos – igen kedvező helyzetben van a jugoszláviai magyar kisebbség. A nagy történelmi átalakulás idején, mikor még érintetlenül állott a Vojvodinában a magyar nagybirtok, amikor még itt volt egy aránylag jó helyzetben levő magyar köztisztviselői osztály, amikor a háborún meghízott vállalkozói és kereskedői osztály in floribus volt, amikor a lateinerosztálynak még jól ment – egy ilyen közös nevezőre hozása a vojvodinai magyar társadalomnak lehetetlen lett volna. Ma azonban, amikor a magyar nagybirtokososztály – nem tartozik e cikk keretébe az okok felsorakoztatása – tönkrement, a magyar köztisztviselőosztály elvándorolt vagy állásnélkülivé vált, a gazda, az ipar és a kereskedelem létéért küzd, a lateiner tengődik, amikor – ha a vajdasági magyar társadalmat osztályozni kívánnók – egy igen kis rétegtől eltekintve – lumpenproletárookra, proletárookra és félproletárookra oszthatnók csak – egy ilyen közös nevezőre hozás nemcsak lehetőség, hanem parancsoló szükségesség is.

A vojvodinai magyar társadalomnak, amelynek számtalan megoldatlan problémája van, kell lenni egy olyan fórumnak, amelyben segítő kezet remél, oltalmazót nyer, és támogatót nyer, és támogatót kap. Ez a szerv lenne a magyar munkaközösség. Természetesen, hogy ennek a szervnek megalkotásánál nem gondolok papiros-egyesületre, egy mondvascsinált szervezetre, hanem olyan egyesülésre, amelyben eleven erő él, amely akar és tud cselekedni és amelynek módja is van erre.

A magyar munkaközösségnek magában kell foglalnia az egész vojvodinai magyar társadalmat nemre, felekezetre, társadalmi osztályra és rangra való tekintet nélkül. Tagja kell hogy legyen minden jugoszláviai magyar ajkú állampolgár, de éppúgy tagja kell hogy legyen minden itt működő magyar kulturális, gazdasági vagy társadalmi egyesület is, egyszóval az egész jugoszláviai kisebbségi magyar társadalom kifejezője, szervezete és képviselője legyen ez a szervezet. Fennállását olyan progresszív módon megállapított tagsági díj biztosítaná, amely tekintettel van a tagok kereseti viszonyaira, s ahol a nagyobb vagyon van, vagy több jövedelem, nagyobb terhet is visel, anélkül hogy ez több jogot is adna. A nagyobb vagyon és magasabb jövedelem társadalmi kötelezettségének éppen ebben a szervezetben kell megnyilvánulnia.

Nem szabad választóvonalnak lenni ebben a szervezetben a politikai véleménykülönbségnek vagy pártállásnak sem, ahogy nem lehet választfal a világnézeti különbség sem. A szövetkezeti rendszer alapjának, a kölcsönös segítség elvének kell érvényesülni a munkaközösségben, amelynek központi szervezete és állandó titkársága irányítja Jugoszláviában a magyar kisebbség gazdasági és szellemi munkáját.

A munkaközösség feladata, hogy kezdeményezze, megalakítsa és vezesse a kisebbségi magyar társadalom minden együttes életmegnyilvánulását. Hatáskörébe tartozik a termelő, a fogyasztó, értékesítő és hitelszövetkezetek megszervezése, kulturális, dal-, sport- és társadalmi egyesületek alakítása, a magyar kisebbség kataszterének elkészítése és állandó statisztikai vezetése, népies jellegű napi- és hetilapok kiadása, az iskolán kívüli oktatás és társadalmi akciók szervezése, és minden ügy, amely az itteni magyarságot közösen érdekli.

A szervezet azonban nem lehet minden magyar intézménynek állandó gyámja. Minden, a munkaközösség útján életrehívott szervezet később a saját lábán fog járni, s bár tagja marad a munkaközösségnek, de teljes autonómiával intézi saját ügyeit, csak a munka megszervezése és eszmei vezetése lehet a munkaközösség állandó feladata.

A jugoszláviai kisebbségi magyarságnak a mai gazdasági lezüllöttség idején a gazdasági szervezkedésre kell a legnagyobb gondot fordítani, s így a magyar munkaközösségnek is ez kell hogy elsőrendű feladata legyen. A munkaközösség tehát kezdeményezője, vezetője és irányítója a kisebbségi magyarság minden komoly életmegnyilvánulásának, s így csak természetes, hogy annak megszervezésére – politikai pártállás és világnézeti különbség nélkül – a jugoszláviai magyarság legkiválóbb erőit kell megnyerni.